

การมีส่วนร่วมของประชาชนหมู่ที่ 6 ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลบางรักพัฒนา อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี

ชญาดา นิลสุวรรณ¹
รองศาสตราจารย์ พิพัฒน์ ไทยอารี²

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบางรักพัฒนา อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี 2) เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบางรักพัฒนา อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามลักษณะทางประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาที่พักอาศัย และ บทบาทในชุมชน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 400 ฉบับ ได้แบบสอบถามคืนกลับมา 385 ฉบับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คือ ค่าความถี่และร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทำการทดสอบสมมติฐาน โดยใช้สถิติ t-test และ One-way ANOVA เมื่อพบว่ามีผลแตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผู้วิจัยจะทำการทดสอบหาความแตกต่างรายคู่โดยใช้ วิธีของ LSD

ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนหมู่ที่ 6 ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบางรักพัฒนา อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับ น้อย ($\bar{x} = 2.01$) โดยมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผลตามแผนพัฒนาท้องถิ่น อยู่ในระดับ น้อยที่สุด รองลงมา คือ ด้านการร่วมตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติตามแผนพัฒนา การร่วมรับรู้ในการจัดทำแผนพัฒนา และ การร่วมรับผลประโยชน์จากแผนพัฒนา อยู่ในระดับน้อย ตามลำดับ ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่ อายุ ระยะเวลาที่พักอาศัย และบทบาทในชุมชน ต่างกัน การมีส่วนร่วม ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนประชาชนที่มี เพศ การศึกษา อาชีพ และ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่างกัน การมีส่วนร่วม ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ไม่แตกต่างกัน

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

² ที่ปรึกษาสารนิพนธ์หลัก

Abstract

This study aimed at studying and comparing the participation level of local people in the development plans of Moo 6 Bangrakpattana Subdistrict Administrative Organization , Bangbuathong District, Nonthaburi Province, classified by the subject's gender, age, education level, occupation, income ,time , and. role in community. A questionnaire was adopted as a tool to collect data from 400 local people and 385 data collected were responded back. The data were analyzed with descriptive statistical devices of frequency, percentage, mean and standard deviation. The hypothesis is tested using T-test, One-way ANOVA, LSD with a preset of a significant level at 0.05 .

The results showed that the participation of local people was a low level ($\bar{x} = 2.01$). Specifically, participation in evaluation was at the 'least' level followed by the participation in decision making operation recognize and benefits which was also at the 'highest' level , which were found at a low level, respectively. Based on the results from the tests of hypotheses, it was shown that there were statistically significant differences in the level of participation level of local people in the development plans among the subjects with different age, time and role in community , at a significant level of 0.05 . Finally, no statistically significant difference was found in the level of participation level of local people in the development plans among the subjects with different gender, education level, and occupation, income .

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้ให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดย กำหนดกรอบความเป็นอิสระในการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชน และเป็นอิสระในการกำหนดนโยบายการปกครอง นอกจากนี้ ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำและประสานแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 ได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ในการพัฒนาท้องถิ่นและจัดทำแผนพัฒนาของตนเอง เพื่อเป็นกรอบในการกำหนดทิศทางการพัฒนา และเพื่อมุ่งไปสู่สภาพการณ์ที่ต้องการในอนาคต โดยสามารถจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด (กระทรวงมหาดไทย, 2548) แผนพัฒนาท้องถิ่น จึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญประการหนึ่งที่จะทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถดำเนินงานตามเป้าหมายที่วางไว้ สามารถบ่งชี้ความสำเร็จของแผนได้ (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2548) ที่สำคัญ แผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังใช้เป็นกรอบและแนวทางในการบริหารงานของท้องถิ่น

ให้มีความคล่องตัว สอดคล้องกับศักยภาพของท้องถิ่น สามารถตอบสนองปัญหาความต้องการของประชาชน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนสอดคล้องกับนโยบายของคณะผู้บริหาร ยุทธศาสตร์การพัฒนาอำเภอ ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด นโยบายรัฐบาล และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะที่เป็นหน่วยงานที่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด รับรู้ และอยู่ในสถานการณ์เช่นเดียวกับประชาชน ย่อมทำหน้าที่ในการแก้ไขปัญหาและช่วยเหลือประชาชนได้ดีกว่าหน่วยงานอื่น ขณะเดียวกัน แผนพัฒนาท้องถิ่นจะเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องปรับเปลี่ยนพัฒนาองค์กร และเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ความต้องการได้อย่างเต็มที่ ถ้าหากประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองสูง การพัฒนาท้องถิ่นก็จะเป็นไปอย่างรวดเร็ว นำความเจริญมาสู่ประเทศชาติ

จากความสำคัญดังกล่าว และจากการที่ผู้วิจัยในฐานะเป็นประชาชนในเขตพื้นที่หมู่ที่ 6 ขององค์การบริหารส่วนตำบลบางรักพัฒนา อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี จึงมีความสนใจในการวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนหมู่ที่ 6 ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบางรักพัฒนา อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี เพื่อให้ได้มาซึ่งแผนพัฒนาที่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

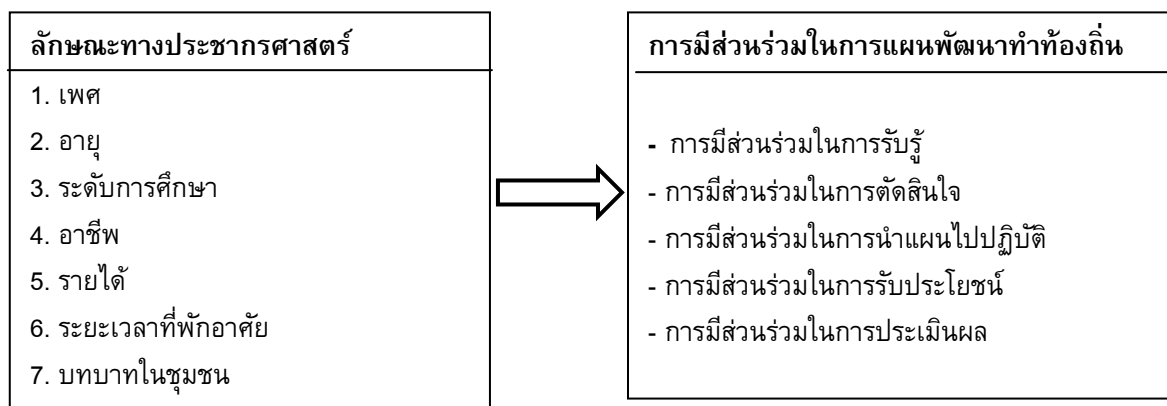
1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบางรักพัฒนา อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบางรักพัฒนา อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามลักษณะทางประชากรศาสตร์

แนวคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

กรอบแนวคิดในการวิจัย ผู้วิจัยได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนหมู่ที่ 6 ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบางรักพัฒนา อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี ตามแนวคิดและทฤษฎีรวมถึงผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยได้ศึกษาตามแนวความคิด Cohen and Uphoff (อ้างใน สุทัศน์ ทวงศ์มา, 2544 น, 7-9) และ บวรศักดิ์ อูวรรณโณ และถวิลวดี บุรีกุล (2548, น 29 - 30) สามารถกำหนด กรอบแนวความคิดไว้ ดังภาพที่ 1

ตัวแปรอิสระ (Independent Variables)

ตัวแปรตาม (Depend Variables)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานของการวิจัย ประชาชนที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบางรักพัฒนา อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี แตกต่างกัน

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและตัวอย่าง คือ ประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้ง ตามข้อมูลทะเบียนราษฎร ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เขต หมู่ที่ 6 ตำบลบางรักพัฒนา อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี จำนวน 8,242 คน ในการกำหนดขนาดตัวอย่าง ผู้วิจัยจึงใช้สูตรของ ยามาเน่ (Yamane) ทำให้ได้ขนาดตัวอย่างไม่น้อยกว่า 382 ตัวอย่าง แจกแบบสอบถามโดยการสุ่มแบบบังเอิญ 400 ชุด เพื่อป้องกันความผิดพลาดที่จะเกิดขึ้นจากความไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งเป็น 3 ตอน
ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง เป็นแบบสอบถามปลายปิด
ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนหมู่ที่ 6 ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นฯ เป็นแบบสอบถามปลายเปิด

ตอนที่ 3 การสอบถามความคิดเห็นของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นฯ เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อให้ประชาชนที่ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ

3. การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม มาวิเคราะห์โดยโปรแกรม SPSS ซึ่งเป็นโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ค่าร้อยละ (Percentage) และแจกแจงความถี่

(Frequency Distribution) ค่าเฉลี่ย (Mean) และการหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. (Standard Deviation) และทำการทดสอบสมมติฐาน (Hypothesis Testing) โดยใช้สถิติ t-test และ F-test/One-way ANOVA และทดสอบหาความแตกต่างรายคู่โดยใช้ วิธีของ LSD ในการอธิบายข้อมูล

ผลการศึกษา

จากแบบสอบถามที่เก็บได้ครบถ้วนสมบูรณ์จำนวน 385 ฉบับ สามารถนำเสนอผลการศึกษาตามลำดับของวัตถุประสงค์การศึกษาและสมมติฐานของการวิจัย ได้ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มากกว่า เพศชาย โดยเป็นเพศหญิง จำนวน 208 คน คิดเป็นร้อยละ 54 และเป็นเพศชาย จำนวน 177 คน หรือ คิดเป็น ร้อยละ 46 มีช่วงอายุระหว่าง 40 – 49 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 25.7 มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีเป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 31.7 และมีอาชีพเป็นรับจ้างทั่วไป(พนักงานเอกชน)เป็นส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 32.7 และส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ระหว่าง 10,001 – 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 30.4 มีระยะเวลาที่พักอาศัยและมีชื่อในทะเบียนราษฎรส่วนใหญ่ คือ 3 – 6 ปี คิดเป็นร้อยละ 35.1 และบทบาทในชุมชนของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นประชาชน คิดเป็นร้อยละ 93

ผลการวิเคราะห์ของการมีส่วนร่วมของประชาชนหมู่ที่ 6 ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบางรักพัฒนา อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ในภาพรวม อยู่ในระดับ น้อย ($\bar{x} = 2.01$) เมื่อพิจารณารายด้าน สามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยของระดับการมีส่วนร่วมจากมาก ไปหา น้อย ได้ดังนี้ ด้านการร่วมรับประโยชน์จากแผนพัฒนาท้องถิ่น ในภาพรวม อยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.36$) ด้านการมีส่วนร่วมการรับรู้ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.08$) ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผนพัฒนาท้องถิ่นของชุมชน ในภาพรวม อยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.00$) ด้านการมีส่วนร่วมการตัดสินใจในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 1.85$) ด้านการร่วมติดตามและประเมินผลตามแผนพัฒนาท้องถิ่น ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{x} = 1.77$)

2. ผลการทดสอบสมมติฐาน สามารถผลสรุปการทดสอบสมมติฐานดังนี้

1) ประชาชนที่มี เพศ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน แตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบางรักพัฒนา อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี ไม่แตกต่างกัน จึง ปฏิเสธสมมติฐาน

2) ประชาชนที่มี อายุ ระยะเวลาที่พักอาศัย และบทบาทในชุมชน ต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบางรักพัฒนา อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี แตกต่างกัน จึง ยอมรับสมมติฐาน เมื่อทำการทดสอบหาความแตกต่างรายคู่โดยใช้ วิธีของ LSD ผลการทดสอบรายคู่ พบว่า ผู้ตอบ

แบบสอบถามที่มี ช่วงอายุ 18-39 ปี มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา มากกว่า ช่วงอายุ 50 -60 ปีขึ้นไป ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระยะเวลาที่พักอาศัยไม่เกิน 2 ปี มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น มากกว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระยะเวลาที่พักอาศัย 3 - 6 ปีขึ้นไป และผู้ตอบแบบสอบถามที่มีบทบาทผู้นำ และ สมาชิก อบต. มีส่วนร่วมในการจัดทำแผน มากกว่า ประชาชน

3. ผลการวิเคราะห์ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน หมู่ที่ 6 ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลบางรักพัฒนา อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี พบว่า กลุ่มตัวอย่างได้มีข้อเสนอแนะดังนี้ ควรประชาสัมพันธ์ให้ประชาชน รับทราบข้อมูลข่าวสารในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น (19 คน) ควรจัดทำแผนตามความต้องการของประชาชน (12 คน) ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ ควรตรวจเยี่ยมและสอบถามความเป็นอยู่ของประชาชน เพื่อรวบรวมปัญหา เป็นข้อมูลในการนำไปสู่การจัดทำแผนพัฒนาครั้งต่อไป (8 คน) ควรมีเอกสารให้ความรู้แก่ประชาชนได้เข้าใจและเข้าถึง ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น (4 คน) และ ควรปรับปรุงด้านบุคลากรของ องค์การบริหารส่วนตำบลบางรักพัฒนา อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี และ ผู้ใหญ่บ้าน (3 คน)

อภิปรายผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนหมู่ที่ 6 ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ องค์การบริหารส่วนตำบลบางรักพัฒนา อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี” ผู้วิจัยพบประเด็นที่ควร อภิปราย ดังนี้

1. ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนหมู่ที่ 6 ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นฯ ใน ภาพรวม อยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.01$) เมื่อ พิจารณารายด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยของระดับการมีส่วนร่วมจาก มากไปหาน้อย คือ ด้านการร่วมรับผลประโยชน์จากแผนพัฒนา ด้านการร่วมรับรู้ในการจัดทำแผนพัฒนา ด้านการร่วมปฏิบัติตามแผนพัฒนา ด้านการร่วมตัดสินใจ และ ด้านการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผลตาม แผนพัฒนาท้องถิ่น ตามลำดับ ซึ่งผลการศึกษา มีความสอดคล้องกับงานของ กัญญาณีย์ ภาพักดี (2557, น. 42) ที่ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชนบ้านไม้รูด ตำบลไม้รูด อำเภอกลองใหญ่ จังหวัดตราด พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.35$) โดยมีด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล เป็นอันดับสุดท้าย เช่นเดียวกัน นอกจากนี้ยังขัดแย้งกับผลการศึกษาของ ชลธิชา อัครจรรย์ (2556, น.75) ที่ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาเทศบาลตำบลแสง อำเภอมือง จังหวัดจันทบุรี ซึ่งการมีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีด้านการมีส่วนร่วมในการ ประเมินผลอยู่ในระดับมากที่สุดเป็นอันดับแรก การมีส่วนร่วมของประชาชนหมู่ที่ 6 ในการจัดทำแผนพัฒนา ท้องถิ่นฯ สามารถอภิปรายในแต่ละด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยของระดับการมีส่วนร่วมจากมากไปหาน้อย ได้ ดังนี้

1.1) ด้านการร่วมรับผลประโยชน์จากแผนพัฒนาท้องถิ่น พบว่า อยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.36$) โดยผู้ตอบแบบสอบถามมีการร่วมรับผลประโยชน์ในการพัฒนาตามความต้องการของชุมชน น้อยที่สุด (อยู่ในระดับน้อย) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชาชน ไม่มีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ ในการเสนอปัญหาและความต้องการของชุมชน ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับแนวคิดของ Cohen and Uphoff (1980, อ้างถึงใน กัญญาณีย์ กาฬภักดี, 2557, น. 9) ว่ารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในขั้นตอนการตัดสินใจมีความสำคัญมาก เพราะส่งผลโดยตรงการปฏิบัติการ การรับผลประโยชน์ และการประเมินผล

1.2) ด้านการร่วมรับรู้ในการจัดทำแผนพัฒนา พบว่า อยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.08$) โดยผู้ตอบแบบสอบถาม ได้รับรู้ด้านกำหนดการประชุมประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของชุมชนน้อยที่สุด (อยู่ในระดับน้อย) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชาชนส่วนใหญ่ มีอาชีพ รับจ้าง / พนักงานเอกชน และค้าขาย ออกเช่ากลับค้า ทำให้ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น และ ขาดความรู้ความเข้าใจ ในการจัดทำแผนชุมชน ซึ่งผลการศึกษามีความสอดคล้องกับงานของ มณี จันทรไทย (2546) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนชนบทของประชาชนในตำบลกระเบื้องนอกอำเภอเมืองยาง จังหวัด นครราชสีมา พบว่า การรับรู้ข่าวสารภายนอก เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในทุก ๆ ด้าน และมีความสอดคล้องกับแนวคิดของ Merrill (1989 อ้างถึงใน อนันต์ เกตุวงษ์, 2541) ว่าการมีส่วนร่วมจะเกิดได้ดีเมื่อแต่ละฝ่ายไว้นใจเชื่อใจกัน โดยมีการส่งข้อความข่าวสารถึงกันเป็นประจำ

1.3) ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผนพัฒนาท้องถิ่น พบว่า อยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.00$) โดยผู้ตอบแบบสอบถามมีส่วนสนับสนุน ทั้งทางด้านการเงิน หรือวัสดุอุปกรณ์เพื่อการพัฒนาชุมชนมากที่สุด (อยู่ในระดับน้อย) ซึ่งมีความสอดคล้องกับ จินตนา ทองรอด (อ้างถึงในปรีชาติ วลัยเสถียร และคณะ, 2552, น.207) ได้กล่าวว่า ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนส่วนใหญ่จะเข้าร่วมในลักษณะของการใช้แรงงาน การร่วมออกเงิน มากกว่า การแสดงความคิดเห็น หรือให้ข้อเสนอแนะในเรื่องที่เป็นประโยชน์

1.4) ด้านการมีส่วนร่วมการตัดสินใจในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น พบว่า อยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 1.85$) โดยผู้ตอบแบบสอบถาม ได้ร่วมพิจารณาจัดลำดับความสำคัญของแผนงาน/โครงการ ที่จะต้องดำเนินการ และ คัดเลือกแนวทางการพัฒนา เพื่อแก้ไขหรือลดปัญหาชุมชนน้อยที่สุด (อยู่ในระดับน้อยที่สุด) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผลสืบเนื่องจากการที่ประชาชนไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งมีความสอดคล้องกับการศึกษาของ สมบัติ รัศมิ์เจริญ (2555, น.67) ที่ได้ศึกษา เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลกรณีศึกษาเทศบาล ตำบลแปลงยาวอำเภอแปลงยาวจังหวัดฉะเชิงเทรา และได้มีข้อเสนอแนะดังนี้คือ จัดให้มีการประชุม ประชาคม โดยให้ประชาชนได้ร่วมแสดงความคิดเห็น เสนอแนะ แนวทางรูปแบบการดำเนินงานของท้องถิ่น ตามความสนใจและพิจารณาคัดเลือกตัวแทนจากประชาชนที่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผนพัฒนา/ตรวจสอบ การทำงาน เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการ

1.5) ด้านการร่วมติดตามและประเมินผลตามแผนพัฒนาท้องถิ่น พบว่า อยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{x} = 1.77$) โดยผู้ตอบแบบสอบถามมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ การใช้งบประมาณ ที่บรรจุไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่น และ ตรวจสอบการใช้อำนาจในทางมิชอบ ในการบริหารงานของคณะทำงาน น้อยที่สุด (อยู่ในระดับน้อยที่สุด) ซึ่งผลการศึกษามีความสอดคล้องกับ แนวคิดของ Cohen and Uphoff (1996 อ้างถึงใน สุทัน ทางศ์ม, 2544, น.7-9) ที่ว่าการมีส่วนร่วมในขั้นนี้ ส่วนใหญ่บทบาทดังกล่าวจะเป็นของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ โดยจะเป็นการประเมินผลของงบประมาณที่จัดสรรนั้นนำไปใช้อย่างไร บางกรณีแม้แต่ เจ้าหน้าที่เองยังไม่มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วม

2. เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนหมู่ที่ 6 ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบางรักพัฒนา อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามลักษณะทางประชากรศาสตร์ ซึ่งสามารถอภิปรายได้ดังนี้

2.1) ประชาชนที่มี เพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นฯ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ตามนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สมบัติ รัศมิ์เจริญ (2555, น.67) ที่ได้ศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาล ตำบลแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกันจะมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนท้องถิ่นไม่แตกต่างกัน ความคิดเห็นของผู้วิจัย อาจเป็นเพราะ ประชาชนไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นฯ

2.2) ประชาชนที่มี อายุ ต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นฯ โดยภาพรวมแตกต่างกัน ตามนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สมบัติ รัศมิ์เจริญ (2555, น.67) ที่ได้ศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาล ตำบลแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยประชาชนที่มีช่วงอายุ 18- 39 ปี มีระดับการมีส่วนร่วมมากกว่า ช่วงอายุ 50- 60 ปีขึ้นไป ความคิดเห็นของผู้วิจัย อาจเป็นเพราะ ประชาชนที่มีช่วงอายุ 18- 39 ปี จะมีความสามารถในการเข้าถึงข้อมูล การรับรู้ ความสนใจ และการตื่นตัว มากกว่า ช่วงอายุ 50- 60 ปีขึ้นไป

2.3) ประชาชนที่มี ระดับการศึกษา ต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นฯ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ตามนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ชลธิชา อัครจรรย์ (2556, น.75) ได้การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลตำบลแสด อำเภอมือง จังหวัดจันทบุรี ความคิดเห็นของผู้วิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้ตอบแบบสอบถาม ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ขาดการส่งเสริม สนับสนุน ทำให้ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

2.4) ประชาชนที่มี อาชีพ ต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นฯ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ตามนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ชลธิชา อัครจรรย์ (2556, น.75) ได้การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาล

ตำบลแสง อำเภอมือง จังหวัดจันทบุรี ความคิดเห็นของผู้วิจัย ทั้งนี้อาจเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ขาดการส่งเสริม สนับสนุน ก็ทำให้ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

2.5) ประชาชนที่มี รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ตามนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษา ของ ชลธิชา อัสวจำรูญ (2556, น.75) ได้การศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลตำบลแสง อำเภอมือง จังหวัดจันทบุรี ความคิดเห็นของผู้วิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้ตอบแบบสอบถาม ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ขาดการส่งเสริม สนับสนุน ก็ทำให้ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

2.6) ประชาชนที่มี ระยะเวลาที่พักอาศัยและมีชื่ออยู่ในทะเบียนราษฎร ต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยภาพรวมแตกต่างกัน ตามนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย ซึ่งขัดแย้งกับผลการศึกษาของ โกมินทร์ ว่างอ่อน (2552, น.70) ที่ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนชุมชน: กรณีศึกษาตำบลแม่ข้าวต้ม อำเภอมือง จังหวัดเชียงราย โดยประชาชนที่มี ระยะเวลาที่พักอาศัยไม่เกิน 2 ปี มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น มากกว่า ระยะเวลาที่พักอาศัย 3 – 6 ปี ความคิดเห็นของผู้วิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ประชาชนที่มีระยะเวลาที่พักอาศัยไม่เกิน 2 ปี มีความตื่นตัว มีความคาดหวัง ในการพัฒนาชุมชน และความไว้วางใจต่อ องค์การบริหารส่วนตำบลบางรักพัฒนา อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี มากกว่า ประชาชนที่มีระยะเวลาที่พักอาศัย 3 – 6 ปี

2.7) ประชาชนที่มี บทบาทในชุมชน ต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยภาพรวมแตกต่างกัน ตามนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย โดยผู้นำชุมชน และสมาชิก อบต. มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นมากกว่าประชาชน ความคิดเห็นของผู้วิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้นำชุมชน และสมาชิก อบต. มีบทบาทและหน้าที่โดยตรงในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ควรมีนโยบายส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น และรับทราบถึงภารกิจในการพัฒนา รวมทั้งกำหนดการประชุมประชาคม และส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการจัดทำแผน และคณะกรรมการติดตามประเมินผลการดำเนินงานมากยิ่งขึ้น

1.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1) การเลือกใช้ช่องทางการสื่อสาร เพื่อประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร ให้มีความเหมาะสมกับประชาชนเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการรับรู้ที่มากขึ้นทุกกลุ่มวัย เช่น ประชาชนที่มีอายุ 18-49 ปี หรือกลุ่ม

วัยทำงาน มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ควรเลือกใช้สื่อ Social Media ที่มีความสะดวกรวดเร็ว สามารถติดตามข่าวสารได้ทุกที่ทุกเวลา และประชาชนที่มีอายุ 50-60 ปีขึ้นไป หรือกลุ่มผู้สูงอายุ ที่มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีน้อยกว่า ควรเลือกใช้สื่อ วิทยุกระจายเสียงของชุมชน ป้ายตัวหนังสือวิ่ง ป้ายประกาศของชุมชน หนังสือพิมพ์ชุมชน เป็นต้น

2) บุคลากรต้องมีความรู้ ความพร้อม มีทักษะ สามารถสร้างความรู้ความเข้าใจ ในการให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นแก่ประชาชน เพื่อผลักดันให้ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในด้านอื่น ๆ มากยิ่งขึ้น

3) เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เสนอแนวทาง การแก้ไขปัญหาและความต้องการของชุมชนและร่วมกันหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา โดยเฉพาะการกระตุ้นให้ประชาชนที่มีระยะเวลาพักอาศัยอยู่ ตั้งแต่ 3-6 ปีขึ้นไป ที่ทราบปัญหาและความต้องการของชุมชนได้ดีกว่าประชาชนที่มีระยะเวลาพักอาศัยอยู่ น้อยกว่า 2 ปี โดยควรสร้างความไว้วางใจเชื่อถือให้กับประชาชน ว่าสิ่งที่ประชาชนเสนอจะได้รับการตอบสนองให้เป็นไปตามความต้องการของประชาชน เพื่อเพิ่มบทบาทของประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น

4) การเปิดเผยข้อมูลในการดำเนินงาน รวมทั้งช่องทางในการตรวจสอบ การดำเนินงานของ อบต. รวมทั้งการจัดซื้อจัดจ้าง และการใช้งบประมาณ เพื่อให้ประชาชนสามารถร่วมติดตาม และตรวจสอบการดำเนินงานได้

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อมูลในแนวลึกขึ้น เช่น โดยการสัมภาษณ์ จากคณะผู้จัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และ ประชาชน เพื่อให้ได้คำตอบที่สะท้อนถึงปัญหาและอุปสรรคของ การเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในภาพรวมอย่างแท้จริง

2.2 ควรมีการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ เพื่อให้ได้ข้อมูล การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบางรักพัฒนา อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี ในหมู่อื่น ๆ ด้วย ซึ่งผลที่ได้อาจมีความแตกต่างกัน เนื่องจาก มีลักษณะทางประชากรศาสตร์แตกต่างกัน

บรรณานุกรม

กัญญาณีย์ กาฬภักดี. (2557). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชนบ้านไม้รูด ตำบลไม้รูด อำเภอลองใหญ่ จังหวัดตราด. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.

โกมินทร์ วังอ่อน. (2552). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชน : กรณีศึกษา ตำบลแม่ข้าวต้ม อำเภอมือง จังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

- ชลธิชา อัครจัญญ. (2556). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาล ตำบลแสง อำเภอมือง จังหวัดจันทบุรี. งานนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ และถวิลวดี บุรีกุล. ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Democracy). กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า, 2548.
- มณี จันทร์ไทย. (2546). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบท ของประชาชน ในตำบลกระเบื้องนอก อำเภอมืองยาง จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์เพื่อพัฒนาชุมชน, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำและประสานแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548. (2548, 17 ตุลาคม). ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ 122 ตอนพิเศษ 115 ง, หน้า 46 – 57.
- สุทัน ทวงศ์มา. (2544). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดทำแผนแก้ไขปัญหาสาธารณสุขของ หมู่บ้านแม่ตำ ตำบลเสริมซ้าย อำเภเสริมงาน จังหวัดลำปาง. การค้นคว้าแบบอิสระ สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, กรม. “การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: <http://www.thailocalgov.net/menu4.1.thme>, 2546. สืบค้น 1 ธันวาคม 2559.
- สมบัติ รัศมิ์เจริญ. (2555). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาล ตำบลแปลงยาว อำเภแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา. งานนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรเพื่อความมั่นคง (พนัสนิคม), มหาวิทยาลัยบูรพา.